

MIROLJUB

ISSN 1452-5976

GODINA: XII.

SOMBOR, 2009.

BROJ 3 (47)

**Nastupi i pjesme ove talentirane skupine
uvijek se nagrađuju burnim pljeskom
– članovi pjevačke grupe –**

**Njegovanje tradicionalnog melosa svog naroda
jedan je od vrijednih zadataka ovog članstva,
kao i predaja toga naraštajima koji dolaze poslije nas.**

Održan 72. godišnji Sabor

SUMIRANJE GODIŠNJIH REZULTATA

Redoviti godišnji Sabor HKUD-a „Vladimir Nazor“ održan je 24. svibnja 2009. godine. U lijepo popunjenoj velikoj dvorani društvenog doma članstvo je s nestrpljenjem očekivalo početak ovog osnovnog skupa na kome se razmatraju ukupni godišnji rezultati rada, te o njima vodi rasprava i daju prijedlozi za daljnje djelovanje.

Otvarajući rad skupa, predsjednik HKUD-a Šima Raič pozdravio je sve nazočne, posebice navodeći konzulicu-savjetnicu Generalnog konzulata RH u Subotici gospođu Vesnu Njikoš-Pečkay, člana Gradskog vijeća i predsjednika podružnice DSHV-a Matu Matarića, predsjednicu UG „Urbani Šokci“ Mariju Šeremešić, kao i nazočne predstavnike medija. Predložio je i radno predsjedništvo u koje su ušli: Sigmund Žiga Fratrić, Vesna Čuvardić i Emil Antunić. Za zapisničara je predložen i izabran Pavle Matarić, a za ovjerovitelje zapisnika Hermina Malković i Stipan Pekanović. Minutom šutnje odana je počast svim preminulim članovima između dvaju sabora. Pozdravljajući skup u ime Generalnog konzulata RH konzulica Njikoš je istaknula značaj članstva za čuvanje kulture i tradicije naroda hrvatskog, tradicije po kojima smo prepoznatljivi, ističući kako njih treba i dalje brižljivo čuvati i bilježiti. U ime radnog predsjedništva Žiga Fratrić je

predložio dnevni red skupa, koji je u pozivu i naveden, a u koji spadaju: izvješća tajnika o radu društva, blagajnika o financijskom poslovanju, te Nadzornog odbora, nakon kojih slijedi rasprava po izvješćima i dopuna tijela društva. I promocija novog broja „Miroljuba“ (3/2009) također je uključena u dnevni red.

Detaljno izvješće o jednogodišnjem radu društva podnijela je tajnica Klara Šolaja-Karas, ističući kako je protekla 2008. bila u znaku obilježavanja 72. godišnjice postojanja i djelovanja društva.

U prostorijama doma održano je niz vrijednih i sadržajno različitih aktivnosti, čiji su sudionici bili kako članovi našeg društva, tako i nama dragi gosti s kojima je uspostavljena lijepa suradnja. Od tih aktivnosti vrijedi istaknuti: obilježavanje 72. obljetnice društva, organiziranje Dužionice, nekoliko književnih večeri, zabavna večer u prigodi žetvenih svečanosti, božićni koncert uz izložbu božićnjaka, tradicionalno Veličko bunjevačko-šokačko prelo, potom premijerne dramske predstave mladih „Igrajmo se mora“, kao i dramske predstave za Općinsku smotru amaterskog stvaralaštva „Duvegije“. Od predavanja navest ćemo korizmene duhovne tribine, kao i predavanja o aktualnim bolestima. Podrazumjeva se da su i sva četiri broja „Miroljuba“ ovdje bila promovirana.

Nama dragi gosti također su u prostorijama našega doma predstavljali svoje aktivnosti i dostignuća. Tako su članovi HKU iz Rovinja i bogoslovi iz Sarajeva ovdje održali božićni koncert, književnu večer održali su pjesnici iz Rešetara, kazališni amateri iz Hercegovca izveli su „Ljubavni ultimatum starog gospodina“, oni iz Županje „Pčelice“, a Subotičani „Ljubavno pismo“. Ovdje su gostovali i članovi KUU iz Sessvetkog Kraljevca, a tu su nastupili i članovi tamburaškog orkestra iz Vinkovaca, te Udruga Nijemaca „Gerhard“ iz Ulma u Njemačkoj, a „Urbani Šokci“ održali su književnu večer.

Zapaženi su nastupi naših amatera i izvan ovih prostora. Tako su članovi folkloru sudjelovali na međunarodnoj smotri folkloru u Viškovcima, te u Osijeku, kao i na smotrama u Čonoplji i Apatinu. Članovi dramskog stvaralaštva u Sessvetkom Kraljevcu, Županji i Bačkom Monoštoru, a recitatori u Subotici, Bačkom Monoštoru, dok su likovni stvaraoci sudjelovali na više stručnih kolonija. Obilježavanje 320. obljetnice seobe šokačkih Hrvata na ove prostore održano je u Tuzli i Baču. Vrijedi navesti i promociju knjige Marije Šeremešić „Tragovi sjećanja“ održane u Vinkovcima, kao i seminare dramskog stvaralaštva i veza na otoku Braču.

Navedimo i to kako je pri društvu osnovana i sekcija ljubitelja cvijeća, te da je u našim prostorima otvoreno i stalno dopisništvo „Hrvatske riječi“.

Tijela upravljanja društvom su u skladu sa statutarnim odredbama vršila svoje funkcije. Upravni odbor je vodio društvo između dvaju sabora, preko Izvršnog odbora provodio odluke, vodio brigu o funkcioniranju i radu sekcija, organiziranju javnih nastupa, tribina i drugih manifestacija te omogućivao odgovarajuću opremu i sredstva za normalan rad.

Veoma dobra suradnja s matičnom državom hrvatskog naroda ostvarivana je preko Veleposlanstva RH u Beogradu, Generalnog konzulata RH u Subotici i Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu. Uspješna suradnja je ostvarena i sa SO Sombor, kao i s administracijom Skupštine APV, a veoma dobra i s hrvatskim institucijama i organizacijama – HNV-om, HAD-om, Hr-

vatskom čitaonicom, Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, NIU „Hrvatska riječ“, te s KUU u Vojvodini i RH.

Izvešće o blagajničkom poslovanju podnio je Zoran Čota. Ne ulazeći u pojedine stavke, ukupni prihodi društva u 2008. godini iznosili su 1.633.924 dinara, a rashodi 1.438.550 din, iz čega slijedi da je saldo bio pozitivan i iznosi 195.373 dinara.

U ime Nadzornog odbora Stana Matarić je potvrdila ispravnost blagajničkog poslovanja.

Promovirajući novi broj „Mirosljuba“ (3/2009) glavni i odgovorni urednik ovog društvenog glasila mr. Matija Đanić iznio je njegove osnovne sadržaje i izrazio svoje zadovoljstvo što je i ovoga puta list izašao u predviđeno vrijeme, apelirajući na članstvo da ga redovito i s pažnjom čita i pročita, te da svoje primjedbe i prijedloge za daljnje poboljšanje priopći članovima uredništva.

U raspravi koja je uslijedila, sudjelovalo je desetak članova. Predsjedavajući Žiga Fratrić u svojoj se raspravi pozvao na sadržaje svog intervjua, što ga je za „Hrvatsku riječ“ svojevrjemenom dao dopisniku ovog glasila. Naveo je kako je član društva već pune 62 godine, te dosta detaljno iznio što je sve „Nazor“ dao njemu, kao i što je on za uzvrat dao društvu, posebice istakavši ulogu mladih, navodeći što bi sve trebalo pružiti mladima, te kako bi se i mladi trebali odnositi prema društvu.

Novoizabrani član Upravnog odbora Šima Beretić, ranije veliki aktivist folklorne sekcije, posebno je istaknuo ulogu mladih u društvu, osobito njihov rad u folkloru. Svoje žaljenje što mladi napuštaju folklor,

te o ponovnom aktiviranju „seniora“ u ovu aktivnost, istaknuo je i Stipan Pekanović. Uz to, naveo je i svoje zadovoljstvo što je na naslovnoj stranici novoga broja „Mirosljuba“ odano priznanje onim „vrijednim i tihim djelatnicima“, koji obavljaju mnoge poslove u Hrvatskom domu.

Dosta opširnomo raspravom sudionicima se obratila i Marija Šeremešić, dosadašnja dopredsjednica društva i članica Izvršnog odbora. Ovoga puta ona je većim dijelom nastupila i kao članica UG „Urbani Šokci“ ističući, kako je ova udruga osnovana prethodne godine s ciljem čuvanja tradicije ovog hrvatskog naroda. Udruga želi ostva-

riti dobru suradnju sa svim udrugama, što znači i s HKUD-om „Vladimir Nazor“. Osvrćući se na svoj rad u društvu tijekom minulih desetak godina, od kada vodi dramsko-recitatorsku sekciju, navodi kako je za to vrijeme sekcija održala 27 knji-

ževnih večeri, organizirala niz gostovanja drugih udruga u ovom društvu, režirala 9 kazališnih predstava, kako dječjih tako i za odrasle, te 4 božićna koncerta. Za taj su rad ona i njeni aktivisti dobili niz nagrada i priznanja. Uz to, objavila je i nekoliko knjiga i brošura. Pri kraju je dodala kako uprava društva za taj rad nije uvijek imala dovoljno razumijevanja.

U svojoj raspravi Mata Matarić se, uz obraćanje svim nazočnima, posebno obratio konzulici Generalnog konzulata RH gospođi Njikoš i predsjedniku našega društva. Istaknuo je kako je za djelatnost društva značajno i sponzorstvo, kao i redovito plaćanje članarine. Ovoga puta je istaknuo i osjetljivo pitanje organiziranja Dužionice. Kao član Gradskog vijeća naveo je i ugled, što ga naše društvo ima u gradu i Općini, kao i u široj društvenom okruženju, a kao predsjednik somborske podružnice DSHV-a naveo je i neophodnu uzajamnu suradnju, „jer samo jedinstveni možemo izaći iz ove ekonomske krize, kao i opće krize u društvu“.

U svojoj raspravi Stana Matarić je izrazila zadovoljstvo što je pri Hrvatskom domu osnovana sekcija cvjećara, o radu knjižnice društva govorio je Alojzije Firanj, dok je Antun Borovac naveo određene propuste oko slanja pozivnica za ovaj skup.

Nakon svega, na mjesto tri člana koji su zbog svoje zauzetosti razrešeni članstva u Upravnom odboru, izabrani su novi i to:

Marija Maširević, Šima Beretić i Aleksandar Sabo.

Budući da je dnevni red iscrpljen, rad Sabora je priveden kraju.

Matija Đanić

Veleposlanik Republike Hrvatske u posjetu Somboru

HVALE VRIJEDAN DIPLOMATSKI POSJET

Veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu mr. Željko Kuprešak sa svojim je suradnicima 28. travnja posjetio Sombor. To je prvi službeni posjet ovog visokog dužnosnika našem gradu, a

jeziku, uporaba svog jezika u međusobnoj komunikaciji i drugo.

Uz veleposlanika Kuprešaka u posjetu su bili i zamjenica veleposlanika Romana Vlahutin, generalna konzulica RH u Subo-

tici Ljerka Alajbeg, konzul savjetnik Ante Franjić i tajnik Jerko Ljubičić. Od domaćina, uz dva već navedena predsjednika, bili su: zamjenica gradonačelnika Snježana Periškić i član Gradskog vijeća Mata Matarić. Nakon susreta s čelnicima lokalne samouprave izaslanstvo Veleposlanstva i Generalnog konzulata RH posjetilo je Galeriju „Milan Konjović“ i Gradski muzej. Uvaženi gosti su potom u svečanim prostorijama Hrvatskog doma imali sastanak s vodstvom HKUD-a „Vladimir Nazor“, te s čelnicima DSHV-a, a u Velikoj dvorani doma vodili prijatan i koristan razgovor s predstavnicima hrvatskih udruga iz: Sombora, Bačkog Monoštora, Bačkog Brega, Svetozara Miletića, Stanišića, Sonte, Bača, Vajske i Plavne.

Usljedio je i srdačan susret izaslanstva Veleposlanstva i Generalnog konzulata s predstavnicima Katoličke crkve: vlč. dr. Marinkom Stantićem, o. Zlatkom Žuvelom i o. Bernardinom Vizsmegom.

Matija Đanić

do njega je došlo na poziv gradonačelnika mr. Dušana Jovića i predsjednika Skupštine Grada Nemanje Delića.

Tijekom razgovora sa svojim gostima gradonačelnik Jović je, uz ostalo, istaknuo kako je oduvijek postojala dobra suradnja našega grada s gradovima iz susjedne Hrvatske, te da će veze, koje su tijekom proteklih godina narušene, uskoro ponovno biti uspostavljene, jer želja za dobrom suradnjom i normalizacijom postoji s objiju strana. Veleposlanik Kuprešak je u svom obraćanju, pokraj ostalog, naveo kako je: „U Hrvatskoj donesen Zakon o zaštiti prava manjina, koji je jedan od najboljih u Europi“, te naglasio: „...ono što smo omogućili srpskoj manjini u Hrvatskoj, željeli bismo da se omogući i hrvatskoj manjini u Srbiji“. Tu, uz ostalo, spada pravo na školovanje djece na svom materinskom

Međunarodni okrugli stol „Zemlja, šuma, Šokci i Bunjevci“

DUNAV POVEZUJE BROJNE DRŽAVE I NARODE

Međunarodni okrugli stol „Zemlja, šuma, Šokci i Bunjevci“, što su ga organizirale udruge „Šokačka grana“ iz Osijeka i „Urbani Šokci“ iz Sombora, organiziran je u dva navedena grada – u Osijeku 24. travnja i u Somboru 25. travnja. U oba grada pokrovitelji manifestacije bila su tijela lokalne samouprave, a sudionici pripadnici hrvatskog naroda s obiju strana Dunava, što znači iz – Slavonije, Srijema, Baranje i Bačke, te iz susjedne Mađarske.

Već sama tema okruglog stola ukazuje na tematiku koja je tretirana. To su, prije svega, ovaj ravničarski prostor vezan uz Dunav i Podunavlje – njegovu prirodu i stanovništvo.

Na otvorenju skupa u Somboru mr. Matija Đanić je, uz ostalo, naveo: „Dunav, ta veličanstvena europska rijeka što spaja središnje i jugoistočne dijelove ovog kontinenta, te povezuje brojne države i narode, bili oni germanskog, slavenskog, ugarskog, romanskog ili drugog korijena ili govora. Uz ove i druge razlike koje među njima postoje, zajedničko im je da svi oni njeguju svoje običaje, čuvajući vlastitu baštinu i druge njima svojstvene specifičnosti, ali kod svih je izražena ljubav prema Dunavu i prostranom Podunavlju. I na ovim našim prostorima Dunav je oduvijek spajao, a ne razdvajao narode, a pogotovo ne jedan te isti narod, koji živi i s jedne i s druge strane njegova toka, u ovoj prostranoj i plodnoj podunavskoj ravnici. Taj veličanstveni Dunav s prostranim ritovima koji ga okružuju i prate, a koji su oduvijek davali i daju vrijedne izvore života i opstanka živom svijetu, pa i ljudima na ovim prostorima, stoljećima je inspirirao brojne umjetnike, te poticao znanstvenike i gospodarstvenike na uočavanje i vrednovanje njegovih specifičnosti i izuzetnih vrijednosti, a samim tim i na akcije čuvanja i očuvanja njegove prirode i prirode cijelog prostora koji ga prati i okružuje“, naveo je izlagač.

Sadržaji okruglog stola održanog u Somboru isto su tako pretežno vezani za već istaknute specifičnosti ovog podunavskog prostora i njegovo sadašnje pučanstvo.

Predavači u Somboru bili su: doc. dr. sc. Martin Bobinac (Beograd), prof. dr. sc. Ivo Durok (Pečuh), mr. sc. Ljubica Gligorević (Vinkovci), mr. sc. Jeca Ilić (Sombor), muzikolog Julije Njikoš (Zagreb), prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić (Osijek), mr. sc. Vera Erl (Osijek), prof. dr. sc. Ljiljana Kolenić (Osijek), mr. sc. Miroslava Hadžihusejnović (Zagreb), mr. sc. Tibor Littvay (Zagreb), Zvonko Tadijan, prof.(Sonta) i Ivica Čosić–Bukvin (Vrbanja).

Naši uvaženi likovni stvaraoci Cecilija Miler i Stipan Kovač dočarali su članovima skupa prirodu veličanstvenih bačkih prostora, dok je u umjetničkom dijelu programa nastupila pjevačka skupina KUDH „Bodrog“ iz Bačkog Monoštora i recitatori HKUD-a „Vladimir Nazor“.

Organizatorica somborskog dijela okruglog stola, predsjednica UG „Urbani Šokci“ Marija Šeremešić pozdravila je uvažene goste, među kojima i generalnu konzulicu u Subotici Ljerku Alajbeg, kao i gradonačelnika Sombora mr. Dušana Jovića.

Matija Đanić

Značajan uspjeh naših mladih

PREDSTAVA „SKRIVENI PLES“

Ovogodišnjeg proljeća, svakog utorka u večernjim satima i subotom popodne, iz velike dvorane Hrvatskog doma mogli su se čuti stihovi poput „We are all in this together“ i „I want it all, I want it, want it, want it“. Uz njih, skupina mladih uvježbavala je svoje plesne korake, koje će poslije tri mjeseca prikazati u predstavi „Skriveni ples“

Mlađu dramsku postavu HKUD-a „Vladimir Nazor“ vodi i usmjerava Marija Šeremešić i uz njezino mentorstvo somborskoj je publici dana prilika da i na njihovoj pozornici bude prikazano nešto mladalačko, veselo, kvalitetno. Jedna od članica dramske postave, Lea Jevtić, učenica somborske Gimnazije „Veljko Petrović“, napisala je scenarij, a zatim i režirala svoju predstavu, koja u vedrom duhu govori o školskim danima jednog društva, veoma različitog, ali koje spaja, prije svega, ples. Dolazak nove učenice Lee u školu u kojoj vlada razmažena balerina Maja sa svojom pratnjom, poremetio je njihovu svakidašnjicu. Sada su i štreberice i cool djevojke, ohrabrene Leinin entuzijazmom, odlučile stati na put školskim barbikama. U tome će im pomoći natjecanje u plesu koje se održava svake godine. Ipak, ovaj put, bit će to pravo natjecanje, jer stiže novi ritam i novi plesni pravac, koji je do tada bio u sjeni. Hoće li Lea proći sve prepreke do uspjeha i hoće li Maja morati skinuti svoje ružičaste naočale i sići s trona? U 45 minuta dani su svi odgovori, ali ne samo kroz riječi, već i kroz glazbu i brojne koreografije. Suvremena r'n'b i pop glazba sastavni je dio predstave i skoro svaki lik je na osnovi svojih karakteristika dobio svoju pjesmu. Koreografije za pjesme - Work This Out (HSM 2), I Don't Dance (HSM 2), Breath Slow (Alesha Dixon), Dont Stop The Music (Rihanna), One step at a Time (Jordin Sparks), I Believe/My Love/Un Dos Tres/Bounce (Yolanda Adame/Justin Timberlake/Un Paso Adelante/Timbaland feat.Justin) i We are all in this together (HSM), radila je Lea Jevtić, dok je koreografije za pjesme Fabulous/We Want It All (HSM 2/3) i Prince Igor (The Rapsody feat Warren G & Sissel) radila Maja Radmilo. Za veoma kvalitetne koreografije modernog plesa ve-

lika volja i strpljenje su bili neophodni, a koje su glumci doista imali. Ali, među njima nalaze se i profesionalni plesači hip-hopa, baleta i aerobika. Glumci dolaze iz OŠ „Bratstvo-jedinstvo“ i „Ivo Lola Ribar“, SMŠ „Dr. Ružica Rip“, Gimnazije „Veljko Petrović“ i Pedagoško-učiteljskog fakulteta: Kasandra Rac, Dejana Butorac, Cecilija Pekanović, Jovana Dodić, Ivona Selak, Lea Jevtić, Maja Radmilo, Sanja Đukić,

Lenka Cvetić, Jelena Perić i Miloš Jevtić. Premijera je održana 29. svibnja 2009., a dva tjedna nakon toga, 12. lipnja, na zahtjev publike ponovno je odigrana predstava koju je pratilo nešto više od 200 gledatelja. Poslije ovakvog uspjeha, od rujna se mogu očekivati gostovanja po školama, ali i u okolnim mjestima.

Maja Radmilo

9. Prigorski dani

HKUD „VLADIMIR NAZOR“ U SESVETSKOM KRALJEVCU

Na poziv KUU „Prigorec“ iz Sesvetskog Kraljevca HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora gostovao je na 9. Prigorskim danima, koji su održani 6. i

Nazor“ iz Sombora s veteranima je izveo Bunjevačko kolo; i na kraju domaći „Prigorec“ je izveo Tancala bi al ne mogu (pjesme i plesovi Sesvetskog prigorja).

Bilo je to vrlo zabavno, interesantno i veselo gledati i slušati, tako da su dva sata programa vrlo brzo protekla, a poslije programa tombola je nekog veselila, a nekog žalostila. Međutim, tu se našao vruć roštilj i hladno točeno pivo, koje je držalo štimmung sve do ponoći, po izuzetno lijepom vremenu.

Gosti iz Sombora prenoćili su u Sesvetskom Kraljevcu – u Cerju, u zgradi osnovne škole koja je još odavno preuređena za prenoćišta.

U nedjelju, na blagdan Presvetog Trojstva, svi su bili na svetoj misi u njihovoj crkvi svetog Ivana Evanđeliste, gdje je, na molbu njihovog župnika velečasnog Antuna Korpara – Tončija, poslije svete mise skupina otpjevala dvije pjesme: U tom Somboru i Bunjevačka vila. Pljesak nije izostao, a poslije mise ni dobro župnikovo vino.

Poslije podne autobus je išao u smjeru Zagreba, gdje su putnici posjetili Bundeck, katedralu, Trg bana Jelačića, Trg svetog Marka i u večernjim satima vratili se kući.

Antun Kovač

7. lipnja, pod lijepim i velikim šatorom, u dvorištu Osnovne škole Sesvetski Kraljevec u istoimenom mjestu.

Dana 6. lipnja, u 18.00 sati, predsjednica udruge Vinka Mareković otvorila je program, koji se sastojao od devet točaka. „Prigorec“ iz Sesvetskog Kraljevca je izveo Lipa moja gora zelena (pjesma i plesovi karlovačkog Pokuplja); „Vladimir Nazor“ iz Sombora s mladmom grupom je izveo Igre iz Posavine; „Glavice“ iz Sinja su izvele Sinjsko kolo s tradicionalnim pjevanjem RERE; „Potočanka“ iz Potoka je izvela Pjesme i plesove Moslavine; „Šokadija“ iz Sonthe je izvela Kad zapivam i tio i lipo (šokačke pjesme i plesovi); Trio „Janči“ iz Bjelovara je izveo Podravske pjesme „Divan je pogled“ i „Ja sam rođen u ravnici“, te „Podravska polka“ i „Čardaš“; „Bjelovar“ iz Bjelovara je izveo Kosci kose i posavske plesove; „Vladimir

Sombor, 2009.

Humanitarna udruga Nijemaca u Somboru „Gerhard“ je za proljeće 2009. svojim članovima i simpatizerima pripremila bogat kulturni program u kojem je svatko za sebe mogao nešto naći, program za velike i male prijatelje njemačkog jezika i kulture. Vrhunac događaja bilo je svečano otvorenje i posvećenje novih prostorija udruge – „Kuće pomirenja“.

Dani njemačke kulture ove su godine održani po drugi put uz pomoć Instituta za odnose s inozemstvom Stuttgarta, Kulturne

slijeratni vihor sa svojih ognjišta raznosi po svijetu. Knjiga je putovanje kroz priče podunavskih Nijemaca koji su tada živjeli u Vojvodini, a danas u Americi. Autor je za nastanak ovog djela koristio materijal sakupljen od svjedoka povijesti s kraja prve polovice 20. stoljeća.

Svečano otvorenje „Dana njemačke kulture“ obavljeno je u velikoj dvorani Skupštine Općine 22. svibnja.

Gradonačelnik Dušan Jović i predsjednik Udruge Nijemaca Anton Bek u prepunoj su dvorani održali prigodne govore.

Svečanost je nastavljena u „Kući pomirenja“ otvorenjem likovne izložbe umjetnika podunavskih Nijemaca. Četrnaest slikara izložilo je tridesetak radova. Nazočni su mogli uživati i u specijalitetima podunavsko-švapske kuhinje. Izložba je praćena ugodnom glazbom koju su izvele Daliborka Malenić, flauta, i Sonja Klet, violončelo.

U nastavku programa kazališna grupa je u Mađarskoj kasini dala dječju predstavu, čuvenu bajku iz zbirke braće Grimm „Frau Holle“. Nakon toga kazališna grupa iz Osijeka „Draumachine Osijek“ izvela je komad „Dole s Goetheom“.

Iste su večeri u Hrvatskom domu, uz njemački trubački orkestar iz Mađarske i somborske tamburaše, nastupili najmlađi učenici njemačkog jezika, a potom njemačka folklorna grupa iz Mađarske i folklorna grupa HKUD-a „Vladimir Nazor“. Iznimno temperamentnu predstavu publika je pozdravila burnim pljeskom. Bio je izuzetan doživljaj, osobito za one koji pamte njemačke trubačke orkestre iz prošlih vremena na ovim prostorima.

Predsjednik Bek podijelio je i nekoliko darova, a emotivni vrhunac bilo je darivanje buketa cvijeća najstarijoj osobi nazočnoj na svečanosti, gospođi Elizabeti Weiss.

Uz bogatu večeru, temperamentnu glazbu i lijepo druženje, ponoć je brzo prošla.

Sutradan, 22. svibnja, bilo je svečano otvo-

fundacije podunavskih Nijemaca pokrajine Baden-Wurtemberg, Autonomne Pokrajine Vojvodine, Grada Sombora, kao i svih regionalnih i lokalnih partnera, i naravno mnogobrojnih volontera, sudionika i članova udruge.

Počelo je 18. svibnja promocijom knjiga autora Nenada Stefanovića, a završilo 7. lipnja folklornom radionicom.

U novoj prostoriji „Kuće pomirenja“ Nenad Stefanović je predstavio svoje knjige: „Zemlja u koferu“, „Jedan svijet na Dunavu“ i „Doktor sluša sving“. On je prvi autor, koji je 1996. godine pisao o sudbini podunavskih Nijemaca. To je djelo „Jedan svijet na Dunavu“, a prevedeno je na njemački i engleski jezik. Sam naslov knjige „Zemlja u koferu“ daje naslutiti kako se radi o ljudskim sudbinama koje ratni i po-

renje „Kuće pomirenja“. Prethodila je sv. misa koju je predvodio naš biskup iz Subotice mons. Ivan Penzeš, uz koncelebraciju nadbiskupa mons. Stanislava Hočevara, dekana Josipa Pekanovića i više svećenika. Sveta misa održana je na njemačkom i hrvatskom jeziku, te praćena prigodnom prodikom.

zaklinje se u neograničenu volju djelovanja na mirnom suživotu ljudi, izgrađenom na slobodi, pravdi, istini i pomirenju. Pomirenje, veli gosp. Schuster, pretpostavlja iskrenost u tumačenju povijesti. Gledajući naprijed, nazvati nepravdu pravim imenom je istovremeno zadatak za pomirenje. Svoju prošlost treba poznavati i iz

kao vrpce i otvorio „Kuću pomirenja“. Tu se nastavilo druženje uz ugodnu glazbu „Pišta bačikinog orkestra“. Osim ostalog, oni su fantastično odsvirali poznate arije „Rosa Munde“ i „Lili Marlen“. Gospođa Eva Jokić, u svojim sedamdesetim, nije odoljela a da ne zapleše sa sinom uz ove krasne melodije.

U nastavku kulturnih događaja, 29. svibnja u „Kući pomirenja“ gostovalo je Njemačko lutkarsko kazalište „GONG“ iz Sibinja – Rumunjska. Djeca su u punoj dvorani, sjedeći na podu, oduševljeno pratila predstavu.

Udruga je 30. svibnja organizirala izlet u Novi Sad, posjet Muzeju Vojvodine i obilazak izložbe „Kod kuće na Dunavu. Zajednički život Srba i Nijemaca.“ Dana 6. i 7. lipnja organizirana je folklorna radionica za učenje novih folklornih plesova. Radionicu je vodio instruktor plesa i glazbenik iz Pečuha – Mađarska.

Na kraju, mora se dodati kako je „Njemačko kulturno proljeće“ bilo fantastično u svakom pogledu. Bogatstvo programa, bogatstvo sadržaja, velika posjećenost i izuzetno dobra organizacija zaslužuju naše divljenje. Organizatori, predsjednik Udruge gosp. Anton Bek sa suradnicima Gabrielom Bogišić i Annom Tahirović, njemačku su kulturu predstavili u najboljem svjetlu, i

Na misi je pod naslovom „Riječ laika“, a u povodu svečanog posvećenja „Kuća pomirenja“ s Bogom i ljudima, govorio i gosp. Hermann Schuster iz Njemačke. Iz ovog iznimno sadržajnog govora, kojemu je jezgro POMIRENJE, navest ću neke misli. Gospodin Schuster osvrnuo se na povijest, 300 godina života podunavskih Švaba, stradanja i patnje naroda za vrijeme i neposredno poslije Drugog svjetskog rata, u kojem je 1,5 milijuna podunavskih Švaba sa širih podunavskih prostora odselilo ili protjerano iz svojih domova, a preko 65.000 ubijeno, uglavnom nemoćne djece, žena, staraca. „Ima nas još, mada sve manje, koji ta vremena pamtimo. I mnogi od nas, kao potomci, možemo posvjedočiti kako su mnogi roditelji i djedovi, u bolu i patnji posumnjali u pravdu Boga, pitajući: „Bože moj, Bože moj, zašto si nam to sve učinio?“ Ali, mi znamo i to da tko se Boga odrekne, na sigurnom je putu u ponor i beznade.“

Podunavske Švabe, duhovno neslomljeni i s vjerom u Boga, ogromnom su snagom i marljivošću stvorili ne samo svoj napredak, nego su s ostalim udrugama protjeranim 1950. godine formulirali „Chartu njemačkih protjeranih“. U Charti se u duhu Evanđeliuma svečano odriče mržnje i osvete, a

nje koristiti ono što je dobro za stvaranje budućnosti. I najzad, kaže: „Pomirenje ne počinje sklapanjem međunarodnih uгово-

ra, nego u glavama i srcima svakog pojedinca i malim stvarima svakidašnjice.“ „Kuća pomirenja“ u tom smislu ima jasnu i nedvojbenu zadaću.

Nakon sv. mise biskup je svečano presje-

nadamo se da će ona biti stalno prisutna i uvijek činiti dio kulture ovoga podneblja. Poželimo „Kuću pomirenja“ puno uspjeha u smislu riječi gosp. Schustera.

Janoš Raduka

PJEVAČKA SKUPINA HKUD-a „VLADIMIR NAZOR“

Prije 5-6 godina nekoliko članova HKUD-a srednje dobi došlo je na ideju osnovati pjevačku skupinu, koja je nekad postojala u ovom društvu, ali je već odavno nema.

Počevši od tih nekoliko članova, za kratko se vrijeme nakupilo preko deset osoba, a voditelj je bio provjereni glazbeni stručnjak Emil Antunić. Ubrzo je voditelj dobio redoviti posao na radiju i uz njegovo angažiranje sa svojom grupom po restoranima, više nije imao vremena za našu pjevačku skupinu, pa je grupa opet ostala na nekoliko prvobitnih članova. Jedno vrijeme, nas nekoliko članova dolazili smo jedanput ili dvaput tjedno u Hrvatski dom i pjevali za svoju dušu starogradske, dalmatinske, duhovne pjesme, pa i poneki šlager. Za pratnju smo imali gitaru, tamburu, pa i raštimani glasovir, i mi smo se uistinu lijepo zabavljali.

Poslije nekoliko godina poluozbiljnog rada dobili smo i ponudu za prvi nastup na božićnom koncertu, koji je organiziralo naše društvo.

S obzirom da je nastup bio zadovoljavajući, a publika i pljesak su nam malo podigli

moral i krila, mi smo iz poluozbiljnog rada prešli u ozbiljan, angažirali još neke seniore, provjerene pjevače, a za pročelnicu skupine izabrali Vesnu Čuvardić, dugogodišnju pjevačicu crkvenog zbora župe Presvetog Trojstva.

Danas imamo četrnaest stalnih članova, a za nama su nastupi u Topolju i Budrovcima

(Republika Hrvatska), Bačkom Monoštoru, Lemešu i Somboru.

Uskoro nam treba doći i stručna, školovana osoba, koja treba popraviti kvalitetu pjevanja i osposobiti nas za malo višu razinu nastupa.

Antun Kovač

Riječi pročelnice sekcije

Od samoga osnivanja HKUD-a „Vladimir Nazor“ pjevanje je bilo jedno od vrlo značajnih i uspješnih aktivnosti društva. Sačuvati od zaborava stare običajne i tradicijske pjesme bio je i ostao prioritet pjevačke sekcije.

Organizirajući prvi božićni koncert, došli smo na ideju, da pokraj gostiju, i članovi društva otpjevaju neku staru božićnu pjesmu. Te iste večeri, poslije koncerta, na prijedlog nekoliko članova društva, došlo se na ideju da se ponovno osnuje pjevačka sekcija, što je rado prihvaćeno i od uprave društva.

Počelo se s pet članova pjevačke skupine, da bi se sa svakim nastupom koji je uslijedio skupina povećavala, tako da danas broji 14 stalnih članova. Tako formiranoj skupini povremeno se po potrebi pridružuje i nekolicina starijih članova društva, koji svojim sudjelovanjem uveliko pridonose radu.

Osim sudjelovanja u zajedničkim nastupima s folklornom i literarnom sekcijom na gotovo svim manifestacijama društva, pjevačka je sekcija nastupala i samostalno, kako u zemlji, tako i u inozemstvu.

Planova za daljnji rad ima i vrlo su ambiciozni, tako da je u planu i angažiranje stručne osobe kako bi se dobilo na kvaliteti, a također i na širem repertoaru.

Ostaje nam jedino da im poželimo uspješan rad sa željom da im se planovi ostvare.

Vesna Čuvardić

Prva pričest i krizma

Svake godine vrijeme nakon Uskrsa obilježeno je slavljenjem prve pričesti i krizme. Tako je bilo i ove godine u somborskim župama.

U župi Presvetog Trojstva 17. je svibnja petnaestero djece po prvi puta primilo sakrament svete pričesti. Za taj radostan i svečan trenutak pripremili su se na satima vjeronauka. Svojim molitvama i prigodnim pjesmama djeca su izrazila zahvalnost Bogu za ovaj sretan i jedinstven događaj. Misu je predvodio župnik preč. Josip Pekačević, a pjevao je dječji zbor.

Na blagdan Presvetog Trojstva, 7. lipnja, u župi sv. Križa osmero djece je primilo prvu pričest. Misu je predvodio vlč. Marinko Stantić.

Na blagdan Duhova, 31. svibnja, tridesetak krizmanika je primilo sakrament potvrde. Krizmanici su time potvrdili vjeru u kojoj su ih roditelji krstili i odgajali, te tako i sami postali odrasli i odgovorni članovi kršćanske zajednice. Koncelebriranu misu je predvodio i krizmu podijelio subotički biskup mons. dr. Ivan Penzeš, koji je na kraju mise pozvao krizmanike, osobito mladiće koji se nalaze pred upisom u srednju školu, da školovanje nastave u sjemenišnoj gimnaziji „Paulinum“, koja utire put prema svećeničkom zvanju, koje je na ovim prostorima velika potreba.

Krizmanje je ove godine održano u župi sv. Križa.

Andelka Gorjanac

SMOTRE FOLKLORNIH SKUPINA

Folklorna sekcija našega HKUD-a, poslije kraćeg zatišja u radu okupila je ponovno „stare“ folkloršaše – veterane, kao i mlađu skupinu budućih folkloršaša. Obje skupine sada broje 40 članova. S veteranima radi Vinko Paštrović, a s mladima, uz Vinka, i Damir Šeremešić. Prvi nastup obje skupine u ovom sastavu bio je za ovogodišnje Veliko bunjevačko-šokačko prelo. Pohvale nisu izostale ni za jednu ni za drugu skupinu. Tijekom ožujka ove godine Kulturni centar „Laza Kostić“ u Somboru raspisao je natječaj za sudjelovanje na Općinskoj smotri narodnog stvaralaštva. Naše je društvo prijavilo sudjelovanje dramske i folklorne sekcije. Folklorna je sekcija za ovu smotru prijavila izvorne običaje na temu „Bunjevački svatovi – dolazak po mladu“. Po ideji Šime Beretića, ovoga se posla prihvaćaju sam autor kao i Vinko Paštrović. Po strogim propozicijama, u roku od 10 minuta treba obuhvatiti tekst običaja dolaska po mladu, pjesmu kao sastavni dio običaja i naravno igre – folklor. I najmanje prekoračenje minutaže vodilo bi u diskvalifikaciju. Posao nije bio nimalo lak. Na pozornici se našlo 35 sudionika te je svatko trebao odraditi svoj dio posla, a da to djeluje baš onako kako je nekada i bilo. U novoj postavci našli su se folkloršaši – veterani, mladi folkloršaši, dio članova dramske sekcije, te dio članova pjevačke skupine.

Vrijedno se radilo nešto više od mjesec dana te su na Općinskoj smotri održanoj u Čonoplji 25. travnja tekuće godine dostojno prezentirani naši drevni običaji. Za ovu

je prigodu bilo prijavljeno 30 skupina s teritorija naše općine. Domaćini iz Čonoplje su to, uz sve pohvale, vrlo lijepo organizirali. Poslije završetka, predstavnici društava su pozvani od strane domaćina i žirija na analizu i proglašenje rezultata. Naše sudjelovanje je bilo vrlo zapaženo, te je žiri s oduševljenjem konstatirao kako smo se plasirali za nastup na zonskoj smotri.

Zonska smotra je održana 16. svibnja u Apatinu. Domaćini su prije nastupa organizirali defile sudionika, te predstavljajući ih. U vrlo lijepoj i ugodnoj dvorani Doma kulture naš nastup je i ovoga puta praćen burnim pljeskom. Po završetku nastupa, na naše sudjelovanje nije bilo nikakvih primjedaba, osim opaske žirija da je „savršeno odrađen posao“. Prije nekoliko dana putem telefona smo primili obavijest kako smo prošli i zonsku smotru, te nas u rujnu očekuje pokrajinsko natjecanje u Vrbasu.

Ponosimo se sudionicima ovog ansambla, kao i postignutim uspjehom, te očekujemo i daljnja vrijedna priznanja.

Pročelnik i koreograf folklorne sekcije
Vinko Paštrović

Vrijedne misli svjetskih velikana

„Isus je uzalud umro ako od njega nismo naučili da našim životom mora vladati vječni zakon ljubavi.“

(Mahatma Gandhi)

SAN

Sanjala sam salaš, moj salaš
gdje sam se rodila, bez babice
bez liječnika.

Proljeće, u okopu svježa zelena
trava.

Okolo bagremi i višnje u bijelom
cvijetu.

Slika drevnog salaša
uokvirena bijelim cvjetovima
bagrema, višanja i jorgovana.

Prizor neviđen, a pažnje vrijedan.
Ja SANJAM: u sjeni pred salašom
velikog duda jalovca moja pokojna
mama i brat, a ja, a ja sanjam
da letim iznad.

Povjetarac leluja moju odjeću
laku u zraku.
Iznad starog salaša koji trajaše
od tisuću pet stotina četrdeset treće,
Godine....

U snu sam se miljem napunila
iznad' salaša letjela, u kome me
majka rodila
a sada, sada od njega osta
samo grm zeleni,
starica koja sanja i ruševina.

Marija Matarić

Novi član uredništva Miroljuba

Na prijedlog glavnog i odgovornog urednika ovog društvenog glasila članovi Upravnog odbora HKUD-a, na sjednici održanoj 12. svibnja 2009. godine, jednoglasno su za novog člana uredništva lista izabrali Klaru Šolaju-Karas, tajnicu društva.

Pismo čitatelja

Miroljub sam pročitao od korica do korica i mogu dati samo superlativ. Čitatelji će vjerojatno biti tužni jer je završila saga o dalekoistočnim zemljama, a još ranije i o Kanadi i USA. Dakle, i lokalne i univerzalne teme u Miroljubu. Bravo!“

Vinko, Zagreb, 31. svibnja 2009.

Promocija knjige „S ob(j)e strane Dunava“

U organizaciji KUDH „Bodrog“ u četvrtak, 18. lipnja 2009. godine, u 20 sati u Domu kulture u Bačkom Monoštoru održana je promocija knjige Adama Bešlina – Nove „S ob(j)e strane Dunava“.

S oko sto pedeset nazočnih ljubitelja lijepo riječi velika je dvorana izgledala prilično popunjena, što je rijedak slučaj na promocijama, čak i u gradovima.

Cjelovečernji program je, vrlo dobro, vodila Marija Maša Šeremešić, a promociju je otvorila predsjednica «Bodroga» Marija Turkalj, govoreći o „Novinima“ i „Kojinima“, otkuda je potekao taj nadimak, u kojem dijelu Monoštora su oni živjeli...

Poslije ovih uvodnih riječi i informacija koje mnogi Monoštorci nisu znali, dječji zbor, kojega vodi Marija Kaplar, zapjevao je uglazbljenu Adamovu pjesmu „Dobro jutro“, preinačenu u „Faljen Isus.“

Nakon djece, uslijedio je red pjesama koje je izvela pjevačka skupina KUDH „Bodrog“, pa red stihova koje su kazivali: Dejana Đurin, Anita Đipanov, Marija Maša Šeremešić, Antun Kovač te sam autor, koji je još rekao nešto i o sebi, svojim sjećanjima na rodno selo, početku pisanja stihova, da bi na kraju svoga izlaganja podijelio djeci po jedan primjerak svoje knjige.

Profesor Matija Đanić, također rođeni Monoštorac, govorio je uglavnom o toj velikoj, europskoj rijeci Dunavu, a ponešto i o knjizi.

Uspješno promovirana knjiga završila je s malom okrjepom, gdje su prednjačili debela gibanica i baranjsko vino, te međusobno druženje.

Antun Kovač

Fotografije je uradila Gordana Mučalov

Lira naiva 2009. godine

U organizaciji Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost, Hrvatske čitaonice te HKUPD-a „Matoš“ iz Plavne, održana je, sedma po redu, Lira naiva 2009. godine u Plavni.

Od 10,30 do 11,00 sati bilo je okupljanje sudionika u Vatrogasnom domu, zatim upoznavanje, pozdravljanje, okrepljenje, recitiranje i odlazak u crkvu u 12 sati. Nakon podnevne molitve i kraćeg govora velečasnog Josipa Štefkovića skupina je produžila u šumu do hotela, koji je nekad korišten kao Titova vila. Tu smo vidjeli i najstariju crpnu postaju na Balkanu, koja je još uvijek u funkciji - „ako zatreba“, popili po jedno piće, nadisali se čistog zraka, prošetalali kroz šumu do živog Dunava i vratili se natrag.

Po povratku u selo, poslije ručka, posjetili smo i knjižnicu, kojoj su Hrvatska čitaonica i Institut darovali mnoštvo knjiga, zatim je uslijedio odlazak na svetu misu koju je predvodio mons. Andrija Kopilović i, najzad, u školu na predstavljanje knjige.

Večer poezije je otvorio predsjednik društva Siniša Bartulov, zatim je uslijedila tamburica, pjesme i igre koje su pripremili domaćini, a o knjizi je govorila prof. Katarina Čeliković, da bi konačno počelo čitanje pjesama svakog prisutnog sudionika ove knjige.

Od ukupno 56 zastupljenih pjesnika u ovoj knjizi, svoje stihove je govorilo njih 36 nazočnih.

Među nazočnim gostima su bili predstavnici Konzulata, Crkve, kulture, politike, medija...

Najveće zasluge za svu ovu organizaciju ima duhovni voditelj ovoga društva prof. Zvonimir Pelajić, kao i predsjednik društva sa svojim timovima u kojima je zastupljena i njihova obitelj.

Antun Kovač

Književna večer HKUD-a „Vladimir Nazor“ u Stanišiću

U prigodi obilježavanja 133. obljetnice od rođenja velikana hrvatske književnosti Vladimira Nazora, čije ime nosi i novoosnovani HKUD u Stanišiću, u četvrtak 28. svibnja tekuće godine održana je književna večer, na kojoj su sudjelovali i članovi našega društva na čelu s predsjednikom gosp. Šimom Raičem, kao i predstavnici HBKUD-a „Lemeš“ iz Svetozara Miletića.

Sastanak je održan u prostorima Doma kulture ovog susjednog mjesta, na kome je predsjednik novoosnovanog HKUD-a „Vladimir Nazor“ Ivan Karan pozdravio nazočne, te govorio o liku i djelu Vladimira Nazora, velikana hrvatske književnosti.

Književnik Vladimir Nazor rođen je u Postirama na otoku Braču 30. svibnja 1876. godine, a umro je u Zagrebu 19. lipnja 1949. Djetinjstvo je proveo na rodnom Braču, srednje obrazovanje stekao u Splitu, a fakultetsku nadgradnju u Gracu i Zagrebu. Radio je kao profesor srednjih škola u: Splitu, Zadru, Pazinu, Koprnu, Kastvu, Zagrebu i Sušaku, a bio je i upravitelj Dječjeg doma u Crikvenici.

U vrijeme rata, 1942. godine, skupa s

Ivanom Goranom Kovačićem uključuje se u NOB. Bio je predsjednik ZAVNOH-a i Prezidija Sabora NR Hrvatske.

Pisao je lirske i epske pjesme, pripovijetke, romane, putopise, priče i pjesme za djecu i odrasle, te prevodio na hrvatski, ali i s hrvatskog na druge jezike.

Prigodni recital o ovom književniku velikanu, što ga je režirala Marija Šeremešić, izvele su članice recitatorske sekcije našega društva Bojana Jozić, Dejana Jakšić, i Lea Jevtić. Dodajmo ovome kako su ove djevojke gostovale u Nazorovim rodnim Postirama na Braču, te da su za svoj kvalitetan rad do sada osvojile 20-ak vrijednih priznanja. Ovim recitalom prikazani su životni put i djelo Vladimira Nazora – njegovi najljepši i najinteresantniji sastavi, vezani uz rodni Brač, te hrvatski jezik.

U sklopu književne večeri održana je i promocija izdanja NIU „Hrvatska riječ“.

M. Đanić

NAŠOJ DRAGOJ TAMBURICI

Tamburice, tamburice
Ko ti splete žice tanke.
Da l' od kose divojačke
Il viline il momačke.

Tamburice, tamburice
Kad zasviraš note lake
Znaj da slavuj slušat stade
Pa i ševa pita za te.

Tamburice, tamburice
Ti za moje boli znadeš
Ti me vraćaš u mladosti
I razumiš u radosti.

Samo ti tamburice
Odsvirat si uvijek znala
lipo kolo bunjevačko
Il logovac il momačko.

Tamburice, tamburice
Trajala nam dugo lita
Veselila oko sebe
Sve Hrvate širom svita!

Hermina Malković

SVEĆENIK I POETA

Naš sunarodnjak, katolički svećenik i poeta, isusovac otac Petar Perica, podrijetlom Dalmatinac, rođen je u Kotišini kraj Makarske 27. lipnja 1881. godine. Svoju osnovnu naobrazbu stekao je u Makarskoj, a nadgradnju u sjemeništu u Travniku, te potom nastavio u Austriji i Bratislavi. Kao svećenik služio je u Zagrebu, Travniku, Splitu, Šibeniku i Dubrovniku.

Otac Perica je napisao više pjesama, među inima i svima nama dobro znane „Do nebesa nek se ori“ i „Zdravo Djevo“. Ovu posljednju, „Zdravo Djevo“, spjevao je sada već davne 1904. godine, što znači prije ravno 105 godina, kada ni države, ni državne granice na ovim prostorima nisu bile niti približno kao što su sada.

M. Đanić

Zdravo Djevo

Zdravo, Djevo svih milosti puna,
Vječnog sunca ogrnu te sjaj.
Oko čela zvjezdana ti kruna
Ispod nogu stenje pakla zmaj.

Rajska Djevo, kraljice Hrvata,
Naša Majko, naša zoro zlata,
Odanih ti srca primi dar,
Primi čiste ljubavi nam žar.

Blažena si, jerbo sva si čista,
Zmijin dah ne okruži ti grud!
Zvijezda sreće i nama da blista,
Noći grijeha mrak rasprši hud!

Zbirka poetskog stvaralaštva Antuna Kovača

NA DVORU PAŠINOG TUNE

U nakladi NIU „Hrvatska riječ“ iz Subotice ovoga je proljeća iz tiska izašla zbirka pjesama člana našega društva Antuna Kovača „Na dvoru Pašinoj Tune“. Tiraža knjige je 400 primjeraka, a tiskana je na 162 stranice.

Pjesme su razvrstane u jedanaest skupina: 1. Seoske pisme, 2. Humoristične pisme, 3. Ljubavne pisme, 4. Pisme malo hamišne, 5. Pisme igranja, pivanja i plećkanja, 6. Protestne pisme, 7. Pisme strave i užasa, 8. Duhovne pisme, 9. Pisme stida i jida,

10. Pisme s putovanja, te 11. Pisme mira i tišine. Uz ove pjesme autor je dao i rječnik manje poznatih riječi i izraza ispisan na 15 stranica. Na kraju su navedeni biografski i drugi podaci o autoru, a urednik edicije Milovan Miković napisao je i „Naš divan – monoštorački“.

Zbirka ovih pjesama prikazuje cjelokupno pjesničko stvaralaštvo ovog autora. Za dosadašnje sastave autor je dobio vrijed-

na priznanja: drugu nagradu na natječaju za „Najlipču preljsku pismu Velikog prela 2007. godine“ u Subotici, za pjesmu „Ide niko, nosi ništa“, te prvu nagradu na tradicionalnoj manifestaciji „Šokačko veče 2008. godine“ u Sonti, na natječaju za „Najlipču pismu pisanu šokačkom ikavicom“, za sastav „Salaš na spratu“.

Tunini su sastavi, kako je to u dva broja ovoga lista već navedeno (2/2007;3/2008), u svakom pogledu specifični i odmah prepoznatljivi. To su često originalni, ponekad već zaboravljeni stari izrazi, a pomalo i neobičan sklop rečenica, uporaba padeža i slično. Upravo tom specifičnošću on želi sačuvati od zaborava posebnosti naroda kome pripada i sredine iz koje potječe. U svakom slučaju, sastave piše lokalnom monoštorskom ikavicom, koristeći stare šokačke izraze, a sve to prožeto s puno specifičnog humora i rime. U svakom pogledu pjesnik je osobenog stila.

Matija Đanić

Jedna od Tuninih pjesama, iz ciklusa „Malo hamišne pisme“, govori o velikanu književnog stvaralaštva hrvatskog naroda Vladimiru Nazoru.

NAZOR

Vladimir Nazor – kako to gordo zvuči
Nekad su me, još kao mladog Kovača
Mlatili po ušima u neakvoj tuči
Što nisam znao šta je „Postira na Braču“.

A sada znam da je tamo rođen Nazor,
Rodoljub i veliko hrvatsko ime;
Počasni doktor, odgojitelj, profesor,
Pjesnik i najplodniji pisac u to vrijeme!

Pisao je pjesme, putopise, eseje,
Polemike, kritike, feljtone, romane,
Uz to prevodio Dantea, Goethea,
Heinea i druge svjetske velikane.

Školovo se u Grazu, službovao svud
Bio je učesnik Drugog svjetskog rata
Svugdje je ulagao svoj veliki trud
Bio predsjednik sabora i diplomata.

Ja sam još i danas u društvu Nazora;
Igram, pjevam i pijuckam dudovaču
Pišem pjesme i čekam poziv sa mora
Da konačno vidim „Postiru na Braču“!

Antun Kovač

Vrijedno priznanje našoj sugrađanki

Nagrade Ceciliji Miler

Na 39. međunarodnoj izložbi rukotvorina i kolekcionara „Mirk 2009“ u Čoki, koja je trajala od 13. do 18. travnja i na kojoj je sudjelovalo oko 2000 izlagača, somborska slikarica Cecilija Miler osvojila je prvo mjesto za sliku na svili i prvo mjesto za ulje na platnu.

Na izložbi su viđeni radovi rađeni različitim tehnikama: štrikanjem, heklanjem, oslikavanjem keramike, svile i garderobe, kao i tehnikom ulje na svili. Cecilija Miler je na ovoj izložbi sudjelovala s Likovnom grupom 76 iz Sombora, koja je dobila najviše pohvala stručnog žirija. Ona je rekla kako se nada da će na ovoj izložbi sudjelovati i iduće godine, jer nagrade se ne osvajaju jednostavno i lako, a one su ipak mjerilo, da čovjek vidi dokle je stigao.

Ova slikarica je četiri puta do sada sudjelovala na ovoj izložbi, a tri je puta osvajala nagrade.

Z.G.

(Preuzeto iz „Hrvatske riječi“ 1. svibnja 2009.)

Nastavljena akcija Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici

Još jedno računalo na dar

Generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg darivala je računalom obitelj Kaić iz Sombora, na prijedlog župnika župe Presvetog Trojstva preč. Josipa

Pekanovića. Roditelji Željko i Gordana zahvalili su na daru, a računalu se posebno obradovalo njihovo četvoro djece: Maja, Tamara, Tijana i mali Mario.

Peta je to donacija Generalnog konzulata obiteljima, s tim da je jedno računalo donirano i hrvatskom programu na Radio Subotici.

„Drago mi je da je župnik Pekanović pronašao doista vrijednu obitelj kojoj treba pomoći, prije svega zato što su djeca vrijedni učenici i dobri vjernici. Nije lako svakoj obitelji kupiti računalo za djecu, jer uvijek postoje drugi prioriteti, a ono je svima potrebno. Mislim da će ovaj dar dati poticaj djeci da još više uče i još više rade. Ovoga puta donator je Podravka“, rekla je za Hrvatsku riječ Ljerka Alajbeg.

Maja Kaić, najstarije dijete obitelji Kaić, zahvalila se konzulici i župniku lijepim pjesmama koje je odsvirala na primu.

Z.G.

(Preuzeto iz „Hrvatske riječi“, 1. svibnja 2009.)

Aktualna informacija

„Kronika tjedna“ na valovima Radio Sombora (97,5 MHz)

Radio Sombor je 26. travnja na svojim valovima otpočeo emitirati program i na hrvatskom jeziku. Emisiju pod nazivom „Kronika tjedna“ uređuje i vodi dopisnik „Hrvatske riječi“ iz Sombora Zlatko Gorjanac. Ovu jednosatnu emisiju

možete slušati jedanput tjedno – nedjeljom od 17 do 18 sati na valovima Radio Sombora na 97,5 MHz.

Program emisije bilježi sve važnije događaje s ovog podneblja, posebno one vezane za hrvatsku zajednicu.

Katica Dorotić

Svima nama dobro znana, te uvijek nasmijana i raspoložena Katica Dorotić, rođena Parčetić, i sada aktivno djeluje u našem HKUD-u. Uz to, poznata je i po odgoju vrsnih pčela i proizvodnji kvalitetnog meda. Rođena je 9. svibnja 1930. godine u zemljodjelskoj obitelji Marka i Estere, rod. Krajninger, u „Hrčkovim salašima“, koji pripadaju nešto većoj skupini ovih staništa zvanog „Mala Pešta“ u teritorijalnom sklopu somborske „Gornje varoši“.

U brak je stupila s Josipom Dorotićem kad joj je bilo 16 godina, te su njih dvoje u sretnom braku proživjeli 47 godina. Rodili su troje djece: Zrinku, Istranu i Hrvoja, imaju šestero unučadi (Mirnu, Draginju, Anitu, Tomislava, Ivanu i Tijanu) te desetero prauučadi.

Suprug Joso, kao vrijedan i uzoran zemljoradnik, te izuzetan pčelar, mnogima je služio za uzor, a umro je 1993. u 79. godini. Poslove, posebice one vezane uz odgoj pčela, preuzela je Katica, te uz nju zet Ivan i snaha Marijana. Njih troje, kao uhodana ekipa, sada skupa imaju preko 300 košnica, koje drže u Apatinskoj šumi u području Velikog rita na obali Dunava, a u

prostoru lovišta i neposredne blizine Lovačkog doma. Dunav, te čiste vode njegovih rukavaca, nezagađen zrak, kao i obilje raznovrsne prirodne vegetacije, pružaju idealne uvjete za uzgoj ovih plemenitih opnokrilih insekata. Svi znaju kako je posao pčelara dosta složen, odgovoran i naporan, osobito za starije osobe kojima postupno i zdravlje popušta. No, Katica i u ovom pogledu mnogima služi za uzor. U sezoni na terenu provodi 3-4 dana tjedno. Kao izuzetnu odgajivačicu ove plemenite i korisne vrste insekata, Udruga pčelara „Bačka“ proglasila je Katicu svojom počasnom članicom.

Pri formiranju našega HKD-a „Mirosljub“, još davne 1936. godine, Joso je biran za pročelnika salaške mladeži, a na raznim dužnostima u Domu bio je cijelog svog života. Uz njega, u radu društva uvijek je aktivno sudjelovala i njegova supruga Katica, koja i sada redovito dolazi na prigodne skupove i manifestacije, te ponegdje i aktivno sudjeluje. Uz to, članica je i DSHV-a od njegovog osnutka.

Sa svojim suprugom Josom, te s vjenčanim kumovima i krštenim kumovima svoje djece dr. Ladislavom i Klarom Vlašić, Katica je bila u više gradova diljem Italije, te Jadranskog primorja i otoka, kao i u drugim mjestima i dijelovima tadašnje države. U Italiji su razgledali Trst, Veneciju, Padovu, Bolonju, Firencu, Rim, Napulj i Pompeju, a posebno Vatikan.

Matija Đanić

Joso Budimčević

Mnogi naši sunarodnjaci, osobito oni iz Gornje varoši, dobro poznaju Josu Budimčevića.

Joso je rođen u Somboru, u „Kozara“ salašima na Bezdanskom putu, 8. siječnja 1936. godine. Tu, na ognjištu svojih roditelja i predaka, on je i proveo svoje djetinjstvo. I četiri razreda osnovne škole ovdje završava, da bi potom obrazovanje nastavio u gradu. Nakon osnovne, upisuje Srednju ekonomsku školu, a potom naobrazbu nastavlja na Ekonomskom fakultetu u Beogradu. Nažalost, ondje ostaje svega dvije godine.

Zaposlio se te radio kao službenik u somborskom poduzeću „Prehrana“, koje je tada ušlo u sklop PIK „Sombor“, gdje je obavljao poslove planera analitičara. Izvjesno je vrijeme potom radio u sreskom odboru, bio tajnik u Domu učenika, te u Internoj banci PK „Sombor“ radeći kao planer analitičar. Nakon ovoga odlazi na privremeni rad u Njemačku,

gdje boravi pet godina. Po povratku tri je godine bio nezaposlen, te je oko tri godine proveo obavljajući razne fizičke poslove. Kada je napunio 60 godina života, 1996. godine odlazi u mirovinu.

Iako službeno nikada nije bio na popisu članova HKUD-a „Vladimir Nazor“, redovito je dolazio na prigodne manifestacije, pratio zbivanja u društvu, a društveno glasilo „Mirosljub“ i sada redovito čita s uživanjem.

Član je DSHV-a od 1990. godine, te je kao predstavnik Sombora punih šest godina obnašao odgovarajuće dužnosti i bio organizator ovdašnjih sastanaka, na početku u svom obiteljskom domu. Za općinski odbor ove društveno-političke organizacije obavljao je poslove blagajnika, kao i neke druge. Nakon svega, zbog narušenog zdravlja povukao se sa svih funkcija.

Josini roditelji – otac Albert i majka Kata, rođena Bošnjak, imali su četvero djece, među kojima je Josu najmlađi. Kao mezimac svoje obitelji Josu je kasnije stupio u brak i to s Marom, rođenom Zec, s kojom i sada živi u skladnom i sretnom braku.

Matija Đanić

Evo nas na kraju još jedne školske godine. Naučili smo mnogo toga, iza nas su sve one slatke školske muke i radujemo se još jednim ljetnim ferijama. Imamo puno želja i planova kako provesti ljetno, neke će se ostvariti, neke možda i ne, ali jedno je sigurno – uživati ćemo.

VREMENSKA PROGNOZA

Vani je bio lijep i sunčan dan. Toga je jutro stonoga Darla krenula u goste. Tek što je izašla iz kuće, počela je kiša. Darla je otišla obući cipele, jer nije željela skvasiti noge. Kad je konačno završila s obuvanjem, vani je opet sijalo sunce, te joj cipele više nisu trebale. Krenula se izuvati, no, kako je Darla stonoga, to je potrajalo neko vrijeme. Pogledala je kroz prozor prije nego je krenula. I vidjela kako vani pada snijeg. Morala je obući čizme! Kad je konačno obula posljednju čizmu, shvatila je da je sunce opet granulo, te joj čizme više nisu potrebne. Brzo se izula i izjurila van da je vrijeme opet ne prevari.

Aneta Firanj

Što smo naučili ove godine?

Naučili smo neke nove riječi, zatim koje riječi treba govoriti i pisati s "ije", a koje s "je". Saznali smo neke zanimljivosti o Hrvatskoj. Na satima hrvatskoga nam se dopada, jer ne učimo tako mnogo kao iz ostalih predmeta i učimo igrajući razne igre.

Toma i Aneta, 2. razred

Svidjelo mi se što smo čitali priče, crtali i razgovarali. Puno smo toga naučili, a bilo bi lijepo kad bi nas bilo više na satima hrvatskoga.

Anja, 3. razred

Dopale su nam se priče koje smo čitali, naučile smo neke nove riječi.

Ivana i Martina, 3. razred

Bilo je zanimljivo na satima hrvatskoga, kao i uvijek, i ja ništa ne bih mijenjala.

Emina, 5. razred

VRIJEDNA PRIZNANJA NA SPORTSKOM PLANU

U Somboru je 7. lipnja u sportskoj dvorani „Mostonga“ održano državno prvenstvo u sportskom aerobiku i fitnessu. Organizator je bio bodibilding i fitness klub „ABBA“.

Veliki uspjeh na državnom prvenstvu postigle su Emina i Aneta Firanj, učenice Osnovne škole „Bratstvo-jedinstvo“ u Somboru. Emina je osvojila drugo mjesto i srebrnu medalju u kategoriji kadeta u disciplini fitness tim step, a Aneta je državna prvakinja u kategoriji mladih pionira u disciplini sportski aerobik.

Martina Čeljuska, učenica III. razreda OŠ „Bratstvo-jedinstvo“, dobila je diplomu na danu gimnastike „Gimnastika za sve“ u Novom Sadu i osvojila srebrnu razinu u svom uzrastu.

BJESNOĆA

Dr. Marija Mandić, rođena Matarić

Bjesnoća ili *rabies* je zarazna bolest koju izaziva virus, a osnovni način prijenosa ove bolesti, odnosno zaražavanja njome, je ugrizom bolesne (zaražene) životinje. Ova bolest napada središnji živčani sustav, mozak i kralježničnu moždinu, te ukoliko se ne započne njeno liječenje na vrijeme u 100 posto slučajeva izaziva smrt oboljele osobe. Smatra se da godišnje u svijetu približno oboli i umre 50.000 ljudi od ove bolesti.

Virus bjesnoće se nalazi u slini zaražene životinje. Stoga ga životinje na čovjeka, ali i na druge životinje, najčešće prenose ugrizom, iako su opisani i slučajevi bolesti nakon izlaganja sluznica i kožnih ozljeda zaraženoj slini. Bilo koji sisavac može imati i biti prijenosnik bjesnoće. Najčešće su to šumske životinje, kao što su: lisice, vukovi, medvjedi, kojoti, rakuni, tvorovi. Mali glodavci, kao što su: vjeverice, zečevi, štakori, miševi

i oposumi, rijetko su zaraženi bjesnoćom. Domaći sisavci (psi, mačke, stoka) također mogu biti zaraženi bjesnoćom. Prijenosnici bjesnoće mogu biti i šišmiši. Prenosanje bjesnoće sa zaraženog čovjeka na drugog čovjeka teoretski je moguće, jer se u slini nalazi uzročnik bolesti, ali takav način prijenosa nije u svijetu do sada zabilježen.

Ipak, gledajući sveukupni rizik, najopasniji za ljude su bijesni psi, naročito tamo gdje se ne provodi redovito cijepljenje pasa. Bijesni psi (kao i ostale bijesne životinje) mogu imati znakove razjarenosti i agresivnosti kod tzv. furioznog oblika bolesti, ili pak dominiraju znakovi pretjerane pasivnosti životinje, kao kod "tihe" bjesnoće. Kod divljih životinja obično prevladavaju manje uočljivi simptomi, kao što su: nedostatak normalnog straha od ljudi, dnevna aktivnost poglavito noćnih životinja i slično.

ŠTO AKO VAS UGRIZE DOMAĆI PAS ILI MAČKA?

Ako vas ugrize bilo koja životinja, vrlo je važno odmah se javiti liječniku. Budući da u našoj zemlji vlasnici pasa i mačaka imaju zakonsku obvezu cijepiti svoje kućne ljubimce protiv bjesnoće, mala je vjerojatnost da budu bolesni. Ipak, ako vas ugrize pas ili mačka, potrebno je provjeriti kod vlasnika je li je životinja

redovito cijepljena. Domaći pas ili mačka smatraju se zdravim, no treba ih promatrati u sljedećih 10 dana. Ukoliko se za to vrijeme kod životinje ne razviju znakovi bjesnoće, nisu potrebni nikakvi specifični medicinski postupci kod ugrizenog, osim obrade rane. Ako pas ili mačka pokazuju znakove bjesnoće, ili se posumnja na bjesnoću, ili je životinja pobjegla, potrebno je savjetovati se s liječnikom i ukoliko je indicirano, dati antirabičan tretman (lijeke protiv ove bolesti).

Iako razdoblje za razvoj bolesti od momenta ugriza traje od 10 dana do dva tjedna, simptomi ove bolesti kod čovjeka se mogu javiti i kasnije. Prvi simptomi su bockanje, svrabež ili osjećaj hladnoće na mjestu ugriza, lagana vrućica i opći osjećaj bolesti. Nakon toga mogu uslijediti groznica, otežano gutanje tekućine, nemir, napadaji bijesa, iznimna razdražljivost, mišićni grčevi i povećano sli-

njenje (stvaranje prepoznatljive pjene na ustima). Bolesniku se pogoršava stanje svijesti, pada u komu, te kroz 3 do 10 dana obično umire zbog nemogućnosti disanja ili generalizirane paralize. Uz suvremenu potpornu terapiju i njegu ovo se razdoblje može produžiti, a mogu se pružiti i minimalne šanse za izlječenje. Do sada su dokumentirana tri slučaja bjesnoće u ljudi koji su preživjeli bolest. Kako je bjesnoća teška i redovito smrtonosna bolest, treba posebnu pozornost posvetiti profilaksi, odnosno prevenciji. Stoga, čuvajte se nepoznatih životinja, divljih životinja, cijepite svoga psa te posavjetujte susjede da urade isto.

IMPRESSUM

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje).
List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«,
25000 Sombor, Venac Radomira
Putnika 26, tel. 025/38-173; fax:
025/26-019.

Nakladnik: Novinsko-izdavačka
ustanova »Hrvatska riječ«, Trg
cara Jovana Nenada 15/II, 24000
Subotica

tel/fax: 024/553-355

hrvatskarijec@tippnet.rs

www.hrvatskarijec.rs

Za nakladnika: Ivan Karan

Urednik Nakladničke djelatnosti
NIU »Hrvatska riječ«: Milovan
Miković

Uredništvo: mr. Matija Đanić,
glavni i odgovorni urednik lista,
Janoš Raduka, zamjenik glavnog
urednika, te članovi Zoran Čota,
Alojzije Firanj, Antun Kovač,
Josip Pekaović, Šima Raić, Pavle
Matarić, Monika Vekonj.

Lektorica: Katarina Vasiljčuk

Tehnički urednik: Thomas Šujić

Prijelom teksta: Jelena Ademi

Urednik fotografije: Zoran V. Šimokov

List je registriran u Ministarstvu za
informacije Republike Srbije broj
2583/2.2.1998.

Tisak: »Rotografika« doo Subotica

E-mail: vnazor@sbb.co.yu

Web strana: tippnet.co.yu/media/
miroljub

Naklada: 900 primjeraka

PAPRIKA

Paprika je svima poznata biljka, a njen plod igra značajnu ulogu u našoj ishrani. Biolozi papriku nazivaju *Capsicum annum L.* Biljke srodne paprici su: krumpir, rajčica, duhan i bunika. Paprika potječe iz Južne Amerike, a u našim krajevima pojavila se razmjerno nedavno. U naše krajeve donijeli su je Mađari, a u južnije dijelove naše zemlje Turci. Hrvatski naziv „paprika“ vodi porijeklo od grčkog „peperi“ i latinskog „piper“, koje označavaju papar. Stari naziv za papriku bio je „piperka“.

U krajevima s umjerenom klimom (dakle i kod nas) paprika je jednogodišnja zeljasta biljka. U tropskim i subtropskim područjima ona je višegodišnja biljka. Plod paprike je bobica zelene, žute ili upadljivo crvene boje.

Zbog velikog značaja u ishrani, selekcijom su dobivene mnogobrojne sorte paprike, čiji se plodovi razlikuju po obliku, boji, ljutini, itd. O tome ovdje nećemo govoriti, a zainteresirani čitaoci neka odu na tržnicu i neka pogledaju.

Najveći ljubitelji paprike su narodi koji žive na indijskom potkontinentu. Prema podacima iz 2003. godine Indija, Pakistan i Bangladeš proizvode 1.250.000 tona paprike godišnje, slijedi Kina s 400.000 tona, i Meksiko s 300.000 tona.

Paprika ima veliku prehrambenu vrijednost, a naročito je bogata vitaminom C.

Vitamin C otkriven je 1931. godine tako što su ga u vrlo malim količinama izolirali iz nadbubrežne žlijezde. Mađarski biokemičar Albert Szent-Gyorgy otkrio je 1932. godine da se velike količine tog vitamina nalaze u paprici i time omogućio da se s ovim vitaminom mogu izvoditi potrebni biokemijski i medicinski pokusi. Syent-Gyorgy je dobitnik Nobelove nagrade za fiziologiju i medicinu za 1937. godinu.

LJUTINA PAPIRIKE

Ljutina paprike potječe od jedne skupine kemijskih spojeva koji imaju vrlo sličnu strukturu. Najvažniji među njima je *kapsaicin*. Na tu tvar otpada oko 70% ljutine paprike. Biolozi smatraju da kapsaicin i njegovi srodnici za papriku imaju zaštitnu ulogu, odnosno sprečavaju da je neke životinje pojedu. Međutim, sadržaj kapsaicina

u raznim sortama paprike izuzetno mnogo varira. Postoje sorte koje su „slatke“ – u kojima uopće nema kapsaicina, a postoje i neke veoma „ljute“ sorte.

Ljutina paprike mjeri se na jedan interesantan način, koji je 1912. godine izmislio američki znanstvenik Wilbur Scoville. Po njemu se za ljutinu koriste takozvane Scovillove jedinice.

Postupak je sljedeći. Samljevena paprika ili ekstrakt paprike miješa se sa zaslađenom vodom i ekipa degustatora određuje razblaženje kod kojeg se ljutina više ne može osjetiti. Ekipa degustatora se sastoji od pet članova i svoju odluku donosi vaćinom glasova.

Na primjer, ako je za nestanak ljutine ekstrakt paprike potrebno razblažiti zašećerenom vodom 100.000 puta, onda se kaže da ljutina paprike ima 100.000 Skovilovih jedinica.

Slijedi veliko razočaranje za ljubitelje ljutih paprika:

Ovako se još i danas suši paprika u selima na sjeveru Bačke

Po ljutini naše paprike spadaju u najslabije. Naše ljute feferone (razne vrste) imaju 500 do 2500 Skovilovih jedinica, što je neznatno u odnosu na

- crvenu amazonsku papriku s 80.000,
- tajlandsku papriku s 50.000-100.000,
- ljutu papriku s Jamajke sa 100.000-200.000,
- habanero papriku sa 100.000-350.000 Skovilovih jedinica.

Čisti kapsaicin bi imao 16.000.000 Skovilovih jedinica.

Smatra se da je najljuća danas poznata paprika sorta Naga Džolokia iz Indije. Za

Domaće ljute paprike

nju se tvrdi da ima 850.000 Skovilovih jedinica, a neki smatraju da ih ima preko milijun.

BOJA PAPIRIKE

Prije sazrijevanja plod paprike ima zelenu boju, koja potječe od klorofila (klorofil je kemijski spoj koji daje zelenu boju lišću i ima značajnu ulogu u fotosintezi). Zrenjem se boja ploda mijenja, što u najvećoj mjeri ovisi o sorti. Neke sorte ostaju zelene, neke požute, neke pocrvene. Za proizvodnju mljevene paprike koriste se isključivo sorte koje su tamno crvene boje.

Boja paprike (s izuzetkom zelene) potječe od jedne komplicirane smjese kemijskih spojeva zvanih *karotenoidi*. Karotenoidi su intenzivno obojeni organski spojevi, sastojci gotovo svih biljaka i nekih životinja. Najpoznatiji predstavnici karotenoida su alfa i beta-karoten, od kojih potječe narančasta boja mrkve. Karotenoidi su veoma rasprostranjeni i u drugim biljkama, među kojima je i paprika. Iz beta-karotena u našem organizmu nastaje vitamin A.

U paprici je nađeno preko 30 karotenoida. Ne želeći čitatelje „Miroljuba“ zamarati kemijskim detaljima, navest ćemo samo imena nekih od njih. Ta imena, ako ništa drugo, govore o boji tih karotenoida. Dakle, paprika sadrži: kapsantin, kapsorubin, kriptoksantin, zeaksantin, nigroksantin, kriptoksantin, lutein, violaksantin, kukurbitakrom, itd. Njihova količina se tijekom sazrijevanja jako mijenja, što se jasno primjećuje na boji ploda. Najvažnijim karotenoidom paprike smatra se *kapsantin*. On čini oko 60 posto svih karotenoida zrele paprike. Crvena boja paprike potječe prvenstveno od kapsantina i kapsorubina, a narančasto-žuta od beta-karotena i violaksantina.

Ivan Gutman

OPERA „DUŽIJANCA“

Kad je žito dožeto, onda Bunjevci slave dožejanicu, kako bi se to reklo književnim jezikom. Ali, tu svoju proslavu Bunjevci obično zovu dožejanca, ili još običnije dužijanca. Prema toj riječi dobila je i prva bunjevačka opera „Dužijanca“ svoje ime.

Sadržaj opere „Dužijanca“ zasniva se na bunjevačkom žetvenom narodnom običaju. Risari i risaruše, koji će sutra ići u „ris“ (u žetvu), sastaju se uoči dana kod domaćina „na divan“. Tu se bira pridnjak žetve, kojega Bunjevci zovu bandaš, a njegova rukovetašica se zove bandašica. Obično se biraju oni koji će se iza žetve na jesen vjenčati.

Tako se i u operi „Dužijanca“ događa: „Slučajno“ su sinoć na divanu iza-

brani baš momak i djevojka, Blaško i Ruža, koji se vole. Samo ujutro, kad je žetva trebala započeti, dogodilo se to da Blaško nije došao. I tu je počeo zaplet radnje u „Dužijanci“. Ruža odbija Čobana, koji joj se pola u šali, a pola u zbilji nudi, da njega umjesto Blaška uzme za bandaša. Kad je sve za žetvu bilo gotovo, uža ispletana, risari počašćeni, domaćin neće više čekati Blaška, već uzme kosu, pa će on početi kositi i kome iza prvog otkosa preda kosu - taj će biti bandaš. Svi su zaprepašteni, a najviše Ruža, jer bandaš smije nju doći prositi, a ona nikog drugog neće, nego samo Blaška. U zadnji tren javi se Blaško pjesmom izdaleka.

Stipan Pekanović, odvjetnik

BISERI

Sve svoje ožiljke u sebi nosim
Radosti, tuge, patnje i boli
Moj križ mi ramena žulja
Dok hodim cestom života kog
volim.

Na stazi redam đerdane vridne
Vilima, Juliju, Gabiku, Filipa
Davida i Nou, sve biser do bisera
Stoji, staza sve uža i strmija
Biva za moje umorne noge
Pruži mi Bože svoju ruku
Jer čekaju me kušnje mnoge.

Cecilija Miler

ZAJEDNICA I NJEN ZNAČAJ

“Spasenje svijeta se nalazi unutar zajednice i kroz nju” - M. Scott Peck

Što je zajednica i zašto je nama toliko važna? Čovjek je društveno biće i uvijek je živio u nekoj vrsti zajednice. One su bile uvjet opstanka. I danas postoje mnoge skupine ljudi koje nazivamo zajednica - mjesna zajednica, nacionalna zajednica, crkvena zajednica, zajednica invalida, itd. Mi ih tako nazivamo bez obzira koliko u njima ljudi slabo komunicirali. Ako bismo željeli riječ zajednica koristiti smisleno, možemo reći kako je to skup različitih ljudi koji su naučili iskreno komunicirati, zajednički se radovati i zajedno tugovati, bili su sposobni unijeti se u situaciju jedno drugoga, razumjeti se, međusobno se dopunjavati i pomagati.

U zajednici možemo najbolje razviti svoje talente, oni koriste svim članovima. Čovjek može samo unutar zajednice postati ono što jest i razviti svoju punu kreativnost. U pravoj zajednici smo potpuno svjesni kako je u društvu potreban svaki pojedinac, svaka profesija čini da zajed-

nica bude ono što jest i da funkcionira na način kako funkcionira. Svaka jedinka se može isključiti bez obzira na funkciju i sve dalje funkcionira, ali se uvijek malo promijeni, nikad ne može drugi obavljati posao kao onaj prethodni. Jer, svatko je originalan i neponovljiv. U današnjoj podjeli rada svatko je važan, toga moramo biti svjesni. Nema velike razlike u poslovima koje obavljamo, niti u znanju, svatko ima samo jedan mali dio znanja čak i iz struke u kojoj radi, a kamoli u odnosu na opće znanje koje je ljudima poznato. Tako stoji i u hijerarhiji poslova koje obavljamo, koliko god neki poslovi izgledali važni a njihovi izvršitelji nezamjenjivi, situacija uopće nije takva. Svatko je zamjenjiv u svakom trenutku i za vrlo kratko vrijeme na nezamjenjivog se potpuno zaboravi. Toga treba biti svjestan. To nam zajednica omogućava.

Naša hrvatska zajednica u Vojvodini, mogli bismo slobodno reći, nalazi se u

stanju kaosa. Sve naše institucije su u nekom sukobu i nigdje nema jedinstva i zajedništva. To djeluje prilično deprimirajuće za sve njene članove. Ipak, nije to tako zabrinjavajuće ako promatramo kako se dolazi do prave zajednice. Ona ima nekoliko faza kroz koje mora proći. Prva je pseudo zajednica u kojoj jedni drugima povlađujemo, a suprotna mišljenja i sukobe izbjegavamo. Druga faza je kaos, ona nastaje kada svatko iznese svoj stav ne obraćajući pažnju na druge. Poslije toga dolazi praznina, kada se osjećamo bespomoćni, kada smo bez ideja kako dalje tada napraviti mjesta u sebi da bismo saslušali i druge, tek tada smo spremni postati zajednica.

Ako stvari promatramo ovako, onda smo na dobrom putu da postanemo zrela zajednica koja će dobro funkcionirati, a njeni članovi i institucije se međusobno uvažavati.

Alojzije Firanj

Vjenčane slike naših Bunjevaca i Šokaca

MARKO PARČETIĆ
rođen 1900. g. u Somboru

ESTERA KRAJNINGER
rođena 1900. g. u Somboru

VJENČANI 1918. g.

STIPAN FRANCUZ (Čontošev)
rođen 15.05.1914. g. u B. Monoštoru

ANICA FORGIĆ (Melkerka)
rođena 10.10.1916. g. u B. Monoštoru

VJENČANI 30.12.1934. g.

VICEVI

Sinoć sam se žestoko posvadao sa ženom. Ali ja sam imao posljednju riječ.

Šta si joj na kraju rekao?

Izlazeći iz sobe, pre nego što sam zalupio vrata, kazao sam joj pa dobro, kupi tu haljinu.

Rešio papučić da okrene list, pa pita ženu...

Kuda ideš...

Kud hoću...

A kad misliš da se vratiš...

Kad mi bude volja...

Dobro, ali nemoj kasnije, jesi li čula.

Jeli jel te žena, sigurno, grdi što se kasno vraćaš kući...

Eh, ja nisam oženjen.

A što se onda kasno vraćaš.

Okoreli neženja objašnjava zašto se nikad nije ženio.

Kad god sam susreo neku ženu koja kuva kao moja mama –

Ličila je na mog tatu.

Ja se uvek gromko nasmijem kad mi ispričaju neki glupi vic.

Pa, znači niste baš iskreni.

Nije to, nego sam oprezan. Jer, inače bi ga ispričali ponovo.

Alojzije Firanj

OBITELJ – BRAK

- Bez obzira na sve poteškoće obitelj je ipak najbolje mjesto na svijetu za čovjeka.
- Bez žene nema ni sreće ni nesreće.
- Djevojka koja se mnogima dopada rijetko se udaje za jednoga.
- Ko se oženi na brzinu, imaće vremena da se kaje.
- Ništa čovjek ne stvara tako nepromišljeno kao svoje potomke.
- Ženiti se djevojkom zato što je ona jedino lijepa, isto je što i sebi na vašaru kupiti nepotrebnu stvar samo što je lijepa.
- Brak je kao život, to nije krevet od ruža, već bojno polje.
- Brak čini troje... ljubav, povjerenje i strpljenje.
- Što je brak duži, riječi i rečenice su kraće.

Murphy–jev zakon

-To što ljekar zna ime tvojoj bolesti ne znači da zna i šta je to.

-Postoje samo dvije vrste flastera: onaj koji se ne može zaljepiti i onaj koji se ne može odljepiti.

-Nikada ne ispuštaj ono što imaš dok ne uhvatiš nešto bolje.

-Ako sve ide prema tebi u pogrešnoj si traci.

-Oznaka „NOVO“ ili „MODERNO“ znači da je cijena povećana.

-Nesalomiva igračka služi za lomljenje drugih igračaka.

-Onaj ko hrče uvijek prvi zaspi.

-Za uspjeh malo ko zna, neuspjeh uvijek objave velika zvona.

-Kada ne bi postojao „minut do dvanaest“ ništa se ne bi uradilo.

-Svaki proizvođač je posljednji koji će koristiti sopstveni proizvod.

-Krađa nečije ideje je plagijat; krađa od mnogih je istraživanje.

-Što sporije radiš, manje grešaka praviš.

-Nikada ne prolazi hodnikom upravne zgrade bez lista papira u ruci.

Antun Kovač

ŠALA

KOD FRIZERA

Ude mladi „gospodin“ kod frizera i upita:

Može jedno šišanje?

Frizer odgovori – može izvolite sjednite.

Nakon otprilike pola sata šišanja frizer upita:

„Izvinite mledi gospodine, da li ste vi nekoć nosili francusku kapu?

Mladi Gospodin: Samo da se malo prisetim, te nakon 5 minuta kaže:

„Nosio sam je“,

Na to će frizer: Pa upravo sam izgleda do nje i došao.

Stipan Pekanović

BEĆARCI

Ja se kerim a moji neznadu,
Bar da znadu para da mi dadu.

Vino pijem ali radit neću,
Ni kod kuće ni u poduzeću.

Mene moji oženili mlada,
Žena jača ne da pokrivača.

Alojzije Firanj

LIJEPE RIJEČI

- Lijepa riječ i blaga kiša svuda prodru.
- Lijepa je riječ čovjeku kao kiša u vrijeme suše.
- Što ne možeš pribaviti sabljom, pribavit ćeš lijepim riječima.
- Lijepa riječ bruse lošu robu.
- Slatke riječi i slatko vino rijetko kad su čisti.

Rasprodano

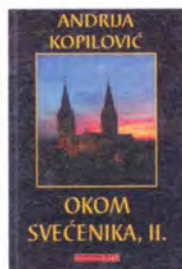
400 dinara

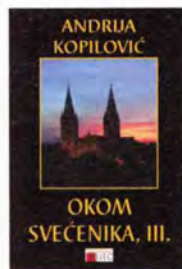
400 dinara

400 dinara

400 dinara

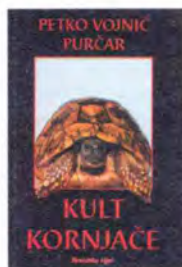
400 dinara

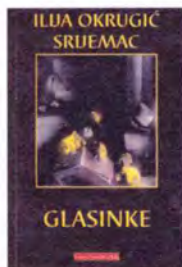
200 dinara

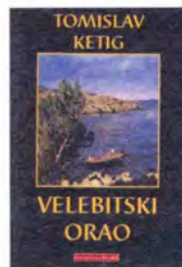
300 dinara

200 dinara

300 dinara

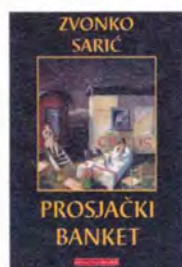
300 dinara

200 dinara

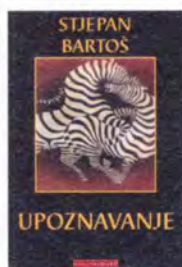
300 dinara

300 dinara

300 dinara

300 dinara

500 dinara

300 dinara

300 dinara

400 dinara

400 dinara

400 dinara

300 dinara

300 dinara

400 dinara

400 dinara

2500 dinara

500 dinara

Naručite knjigu!

Dostava preporučenom poštom, plaćanje poštaru po primitku.

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Poštanski broj, mjesto i država: _____
 Telefon i e-mail: _____

Ovim neopozivo naručujem:

1. _____, komada _____
 2. _____, komada _____
 3. _____, komada _____
 4. _____, komada _____
 5. _____, komada _____
 6. Komplet knjiga s popustom 20% UKUPNO: 9.120,00

Vlastoručni potpis: _____

HRVATSKA RIJEČ

SABOR

SKRIVENI PLES

